

585
(1-7)

85

ESTI RAHVUSFONDI
SEKRETARIAAT
c/o B.H.H.

Garvargatan 11, tel. 51 57 35
Stockholm, postgiro 25 52 52
Nr. 4

KOIGILE ESTI RAHVUSFONDI AKTSIOONI TOITAJONDADELE,
USALDUSMEELSTELE, ORGANISATSIOONIDE JA ABILASTELE

ESTI RAHVUSFONDI töö ja korjandus on arenenud üle kogu Rootsi riigis hooga. Me soovime Teile anda lühikese aja vaateaktsiooni praegusest käigust, mis täiendaks meie varajase matringkirja ja esildaks uusi aktsiooni praegusest käigust tõusetunud küsimusi.

I. UIDAS JA KUST ON LAEKUNUD SENISED TOETUSED ?

15.novembri seisuga oli ERF laekunud kr.21.000. Sellest summast on kokku laadud Rootsis kr.19 032 ja välismaalt kr.1960.- ("Jhelt Eesti laevandusettevõttelt" nagu annetajad soovivad end nimetada kr.1800 ja Bostoni Eesti Seltsist kr.168.-) Alljärgnevalt keskuste loetelu, kus 15.nov. oli laekunud üle 100.-:

1.Stockholmi lähema ümbrusega	kr.2546.-	15.Simrishamn	kr. 225.-
2.Lund	kr.1600.-	16. Kristjanstad	210.-
3.Norrköping	kr.1145.-	17.Oskarshamn	kr. 200.-
4.Halmstad	kr.1100.-	18.Norrhammar	kr. 200.-
5.Nyaköping	kr. 840.-	19.Västeras	kr. 150.-
6.Akers Styckebrun	kr. 582.-	20.Varberg	kr. 150.-
7.Baras	kr. 571.-	21.Eskilstuna	kr. 140.-
8.Aumla	kr. 419.-	22.Uddevalle	kr. 135.-
9.Göteborg	kr. 400.-	23.Södertälje	kr. 135.-
10.Hallstahammar	kr. 390.-	24.Växjö	kr. 130.-
11.Uppsala	kr. 375.-	25.Blinstorps	kr. 120.-
12.Skene	kr. 320.-	26.Ystad	kr. 105.-
13.Malmö	kr. 299.-	27. Ånging, Motala	
14.Nykvarn	kr. 265.-	Gävle	kr. 100.-

Kuna paljudest kohtadest kogutud summad on edasi saatmata ja korjandused käigus ja pooleli, siis toodud nimekiri on vaid täiesti esialgne. Mõnes kesuses on aktsiooni esimene ja teinegi ring juba teostatud, paljudes kohades läheb ta aga alles käiku. Praegu on ERF-i annetanud iga Rootsis asuv eestlane ca 1 kr. on ilmne, et seda keskmist summat tuleb tunduvalt suurendada, nii et iga töötav eestlane siin vähemalt ühe oma tööpäeva palga selle meie rahvusliku võitluse otsustavasse suurfondi toob.

Üksikutest annetustest väärrib esiletõstmist näit. Nyköpingu 180 töötajat, kes on saanud 830 kr. Akers Styckebruki kolm metsatööliste laagrit ligi 600 kr., hallstahammari 40 eestlast kr. 390.-, halmstadi mitte suur koloonia kr.1100.- ja samuti Lundi eestlaskond kr.1600.-

SENISED KULUD: -assatoimikonna poolt on ERF Finantstoimikonna kinnitamise teel välja makstud järgmised kulud: 1) tõlketööde eest inglisekeelde kr.499.19, 2) postikulud kr.271.35, sellest kr.190.- memorandumite, brošüüride ja muu materjali saatokulu Pariisi konverentsile 3) Pariisi konverentsile saadetud memorandumite tõlke, paljundamis ja materjalikulu, mida ERF juhatus võttis tagant j rgi oma kanda kr.492.41, 4) 7 000 üleskutse trükk kr.225.-, 57 mälestustähtede trükk kr.194.55 6) "Välis-Eesti" arve rahakaatide ja apellide lehe vahele paneku eest kr.65.-, 7) mitmesugused bürookulud kr.17.-, 8) 30 000 postgirokaardi trükk kr.184.50. Kulude üldsumma kr.1979.-

II. ESTI RAHVUSFONDI RAEGUNE ORGANISATSIOON

ERF korjandus toimub kohtadel selleks loodud aktsioonitoimkondade usaldusmeeste ja üksikkorjajate kaudu, mille töö on koordineerinud ERF juhatuse aktsiooni toimikond.

Raegu töötavad järgmised ERF aktsioonitoimikonnad :

- 1) Lõuna-Rootsi organiseeriv toimikond koosseisus: esimees dr.L.Norvit, sekretär J.Mühlberg, laekur M. ürike, ametita liikmed J. Keitalu ja A.Sagim.
- 2) Västerasi toimikond: hrd J.Tamm, kapten M.Loorens, O.Reinola, T.Kooppel.
- 3) Nyköpingis: hra A.Jaagumägi ja H.Liivandi
- 4) halmstadis: V.Särg, J.Tui, E.Kull, E.Soever, G.Rauer, H.Kolga, N.Rikasalu, H.Vaino, A.Leibur.
- 5) Olofströmi ENMK juures juhataja pr.H.Loorens, liikmed prd. M.Löpp, S.Noodapere, Tammer, Arusoo ja hrd A.Loorens ja E.Laane-mets.
- 6) Huskvarna ENMK juures a) Huskvarnas Johannes Talvik, V.Villemson, hilde Norm, b) Jönköpingis: V.Aru, A.Löpp, A.Rannik, dr.A.Marrand, M.Riimaste, H.Valter. c) Norrhammaris: A.Langro ja d) Mullsjös Paul Elbar

ERF Usaldusmehed:

- 8) Skene ENMK - G.Ricker,
- 9) hallstahammari ENMK - M.Järvetson,
- 10) Eslövi ENMK - V.Sepp
- 11) Borasi Eesti Selts - H.Lupp
- 12) Västerasi ENMK - J.Laigas
- 13) Göteborgi Eesti Selts - U.Ojamaa
- 14) Uppsala - hr. Keeleste

Omal algatusel on korraldanud korjandusi ja juhatuse poolt palutud Fondi usaldusmeesteks:

- 13) Kristjanstadis - J.Järv
 - 14) Akres Styckebruk - A.Kalbus
 - 15) Oskarshammis - J.Aus
 - 16) Örnskjöldsvikis - A.Leeppre
 - 17) Byvallas - A.Puusepp
 - 18) Fiskebys - V.Karuks
 - 19) Uddevallas - J.Ågun
- Mitmel pool on ERF toimekonnad moodustamisel.

Väljaspool Rootsit on E.R. usaldusmeesteks: Taanis saatkonnakönik Koern, Bostonis (USA) O.M. Koeld ja Hollandis dr.H.Naber. Kontakti Fondiga on võtnud mitmed Saksamaa eestlaste organisatsioonid ja Itaalias viibivad eesti pagulased. ERF aktsioon väljaspool Rootsit loodetakse käiku lasta detsembris ja jaanuaris.

III. EESTI RAHVUSFONDI TÖÖKAVA

E.R. kirjastustoimikond, kuhu kuuluvad raegu min. A.Rei, min.H.Laretei, min. A.Varma, A.Horm, mag. E.Laid ja R.ienno, on välja töötanud kava E.R. eesmärkidele vastavate publikatsioonide koostamiseks ja trükkimiseks. Abatsusel on kõigepealt välja anda broshüüre üldpealkirja all "Ida ja Läts. fakte raudeesriide tagant." mis sisaldaks ülevaateid, analüüse ja hinnanguid peamiselt Nõukogude esimesest ja teisest okupatsioonist. Sellest seeriast on koostatud, tõlgitud ja trükivalmis esimene broshüür "Olukord Lestis praegu" (ca 40 lk). Järgmise broshüürina samast seeriast on koostatud ja ilmuks A.Aaelas "Eesti tööline Nõukogude paradiisis" (ca 32 lk.). Selle ülevaate tõlge on lõpetamisel. Kolmas teos samast seeriast on mag.E.Aareda "Eesti majanduse sovjetiseerimine" (ca 50 lk.) mille käsikiri on valminud ja praegu vastavate erialainimeste käes redigeerimisel. Käsikirjana on samuti valmis mag. R.Miviranna "Eesti rahva ja kiriku kannatustee" (ca 40 lk.). Seda käsikirja on kirjastustoimikond palunud läbi vaadata piiskopp Juhan Köpp'il. Koostamisjärgus on broshüürid samas seerias küüditamiste, meie kasvatuse ja kultuurielu sovjetiseerimise, nõukogude õigusliku süsteemi rakendamise ja teiste teemide kohta, mille kohta kirjastustoimikond ei ole võtnud veel lõplikke seisukohti.

Selle seeria kõrval annaks E.R. välja meie poliitilise juhtkonna välispoliitiliste aktsioonide tulemusena valminud mitmesuguseid memorandumid dokumente ja märgukirju, mida esitatud Inglise ja USA valitsusele organisatsioonidele, Pariisi rahukonverentsile, samuti UN-ile. Avaldamisele kuuluksid need memorandumid ja märgukirjad, millel suur propagandaväärtus ja mille teatavakstegemine Lääne avalikkusele otse hädavajalik. Esimese väljaandena sellest seeriast on juba trükkiaantud 5 memorandumit, mis esitatud hiljuti Pariisi rahukonverentsile. See väljaanne sisaldaks memorandumite kujul esitatud tihedaid ülevaateid meie üldpoliitilistest olukordadest, märgukirja meie silmapaistvatelt kohtutegelastelt, ülevaadet sotsiaaloludest ja tööliste olukorrast praegu, kirjanduse

muusika ja kunstiala tegelaset märgukirja nende alade sovjetiseerimisest ja viiendana meie kirikuinimeste vastava märgukirja. Teine selline väljaanne on valmimisel UN lonverentsi jaoks ja sisaldaks memorandumeid seoses pagulasprobleemiga, koos meie soovide ja ettepanekutega.

Kolmas rühm väljaandeid käsitleks meie iseseisvusaegseid saavutusi nii kultuuri, hariduse kui ka majanduse alal. Need väljaanded peavad õigustama meie täielikku õigust vabadusele ja iseseisvusele. Sellest sarjast on käsikirjas valmis prof. E. Poomi ülevaade Eesti majanduslike saavutuste kohta iseseisvuse ajal, kavas on võetud kirjari ülevaade Eesti ja Balti riikide väliskaubandusest, edasi ülevaated meie saavutustest kirjanduse ja kunsti aladel. Koostamisel on ka ülevaade hr. Ekbaumi poolt meie ühistegevuse kohta.

Selle ulatusliku kirjastuskava täitmine, mis üha täieneb uute töödega, ka Saksamaalt saabuma hakkavate väärtuslike käsikirjade osas, on asetanud E.R. kirjastusele ja juhatusele raske töökoormatuse. E.R. käsutuses on täie tööjõuga tõlk inglise keele alal ja vaadatakse Londonis keeleliselt läbi esmajärguliste jõudude - inglaste poolt, kellega kokkulepe on saavutatud. Samal ajal on Londonisse ettepanekud tehtud leida võimalusi nende seeriatega in-korporeerimiseks mõne tuntud inglise kirjastuse "katuse" all, mis tublisti lisandaks usutavust ja respekti kõigile neile väljaannetele. Huvi väljaannete vastu on praegu välismaal väga suur. Asjassepuhendatud inglased ja ameeriklased on arvamisel, et need väljaanded ärataks ilmudes suurt ja õigustatud tähelepanu, kuna nad on täiesti omalaadsed ja kõnelevad detailselt küsimusist, mis lähtub praegu erakordselt huvitab ja laiemast perspektiivist ja mille kohta Inglismaa-Ameerika on olnud väga pinnapealne ja puudulik.

Seoses selle suure ja ulatusliku välispropagandaga aktsiooniga on asutamisel ERF büroo juurde informatsiooni keskus. Vajadus sellise keskuse järele on juba praegu väga suur. Tema ülesandeks oleks välismaal informatsioonikeskuste, pressibüroode ajakirjade ja ajalehtede ja poliitiliselt oluliste isikute varustamine ERF eesmärkidele vastava informatsioonimaterjaliga, samuti artiklitega ja lühiuudistega. Samuti kuuluks selle pressija informatsiooni keskuse ülesandeks ERF publikatsioonide levitamine ja selleks vajaliku võrkeelse kirjavahetuse pidamine. Büroo koosneks esialgul ühest pidevast tööjõust.

On selge, et selle laialdase töökava täitmiseks kaugeltki ei piisa olemasolevatest summadest. Jäeb vaid soovida, et meie pagulaskond aru saaks hädavajalike summade kiirest kokkupanekust, et sellega tagada meie pagulasperioodi suurema ja võimsa ühisaktiooni teostamist.

IV. ESTI RAHVUSE ANDI RAHALISE ASJAAJAMISE LÖRD

Et garanteerida täpsust ja laitmatut korda ERF rahalises asjaajamises, töötas kassatoimkonna liige A.Reinart välja üksikasjaliku rahalise asjaajamise kodukorra, mis juhatuse poolt vastu võeti. Ära kirja sellest lisame käesolevale ringkirjale eraldi

juurde. Nagu sellest asjaajamise korrast nähtub valitseb ERF summasid finantskomitee, mille koosseisu praegu kuuluvad härrad: A. Nurmiste, A. Ekbaum, B. Sergo, T. Vomba ja A. Ostrat, seega kõik meie majanduselus ja laevanduringkondades üldtuntud ja hinnatud majandusmehed.

Kõigi ERF väljaminekute kohta teeb oma otsuse fondi juhatus. Kõik otsused kuuluvad finantstoimikonna kinnitamisele, mille kauðu teostub ka summade väljamaksmine ja krediidi avamine. See range ja täpne kord kindlustab, et ERF rahaline asjaajamine on pideva ja täpse kontrolli all ja et kulutisi tehakse suurima kokkuhoidlikku sega ja arvestades ainult kõige vajalikumat ja otstarbekamat.

Ka ERF juhatuse enda töö toimub sellekohase vastuvõetud töökorra alusel, mis nelja juhatuse alatoimikonna ja sekretariaadi tööd koorineerib ja ühtlustab.

V. ERF NÕUKOGU TÄIENDAMINE JA AKTSIOONI SENINE VASTUKAJA

ERF juhatus võib rahuldustundega konstateerida, et algatatud aktsioon on meie pagulaskonnas väga head vastukõla leidnud. Seda tõendavad need sajad ja sajad kirjad fondi juhatusele ja pühendused summade sissemaksukaartitel, mis näitavad tõelikku vaimustust, vaprat võitlustahet ja kangekaelset indu meie rahva ja maa tuleviku pärast võidelda. Need pühendused näitavad, kui väga meie pagulased on seda aktsiooni oodanud ja kui suure realiteedituõjudega ja mõistmisega meie inimesed, ükskõik kus nad ka ei asuks, seda meie suurt jõupingutust hindavad.

Eriti tuleb siinkohal alla kriipsutada seda intsiatiivi, mida paljud erksamad tegelased kohtadel algatuse vastu ilmutanud. Kõik need isikud väärivad tõsist tänu ja tunnustust. Kuid on veel tarvis palju pingutada, et jõuda ülesseatud eesmärkidele. See on aga ainult võimalik, kui kõik üksmeelselt selles rahvuslikus ühisõrituses kaasa löövad. Kõik on siin kaasa kutsutud. Kui ERF asutamise idee kerkis, siis juba esimesel laialdasemal nõupidamisel otsustati, et selle aktsiooni teostamine tuleb rajada nii laiale alusele kui vähegi võimalik. ERF esimese üleskutse allkirjade hulk ja allakirjutajate mitmepalgelisus tõendab, et koostöö siin on laialatuslik, seinast sein. Ja teisiti see ei tohigi olla.

ERF nõukogu koosseis peab aga veel laienenema, seda eriti väljaspool Stockholmi asuvate keskuste osas. Selleks palub juhatus kohapealsetel keskustel, organisatsioonidel ja ERF aktsioonitoimikondadel ning usaldusmeestel juhatusele lähemal ajal teatada isikute nimed, kes kaasallakirjutajaina ja nõukogu liikmeina ERF juurde peaksid tulema. Peatselt avaldatav uus üleskutse peab allakirjutajaina sisaldama palju uusi nimesid

ERF juhatus kahetseb ka, et mõni üksik kaasmaalane, kelle poole on pööratud, pole võimalikuks pidanud aktsiooniga kaasa tulla, samal ajal aga siiski ERF töö vastu oma avalikes esinemistes suurt

huvi näidanud ja ERF kohta informatsiooni annud ja seisukohti avaldanud, ilma selleks objektiivseid andmeid ja fakte ERF juhatuselt nõudmata. Nende mõne üksiku kaasmaalase talitusviis on tulnud ERF juhatusele täieliku üllatusena ja on raske mõista, mida kontrollimata andmete ja muude vihjete esi amisega ERF kohta taotletakse. Aga ka need isikud on praegugi kahel käel palutud osa võtma fondi tööst. Igal eestlasel peab olema võimalus oma tegudega näidata, et ta valmis on rahvuslike ülesannete täitmisele praktiliselt kaasa aitama. See võimalus on kõigil ERF tegevuse raamides.

VI. AKTSIOONI PRAKTILISI KÜSIMUSI

Välis-Eesti päevade sisutamine

On soovitatav, et seoses Välis-Eesti päevade pidamisega need ühendusse viiakse ERF aktsiooniga. Vastavalt aktustel tuleks ERF ideed selgitada, samuti kui võimalik vastav korjandus teostada.

Eesti Rahvusfondi aktused ja koosolekud

ERF idee, eesmärkide ja taotluste selgitamiseks tuleks senisest suuremal määral korraldada vastavaid kõnekoosolekuid. Oleks loomulik, et igas keskusel korraldatakse vähemalt üks selline koosolek tegevuse hooajal. ERF juhatus saadab vastaval nõudmisel esinijaid ja kõnelejaid kohtadele.

Uued aktsiooni toimkonnad ja usaldusmehed

On tarvilik, et igas - ka kõige väiksemas eestlaste keskusel - töötaks ERF usaldusmehes, suuremais aga aktsiooni toimkond, kes korjanduse teostab kohepeal. See algatus peab tulema kohtadelt. Uute aktsioonitoimkondade koosseisud ja usaldusmeeste nimed palume kohe teatada ERF büroole, et siit vastavad materjalid võiks välja saata.

Korjanduse erinevad järgud

Mitmetes keskustes on ERF korjandus teostatud mitmes järgus. Alul on teostatud üldine korjandus. Selle järele on iga üksik kaasmaalane läbi töötatud, majast majja, vabrikust vabrikusse, leibkonnast leibkonda. On kindel, et ükski tõsine eestlane ei keela oma toetust ERF - aga on palju inimesi, kes oma toetuse annavad ainult siis, kui seda temalt otseselt ja isiklikult palutakse. Kuidas korjandus kohepeal teostada, selle üle tuleb kohalikel esindajail ja toimkondadel ise otsustada, arvesse võttes olukorda, piirkonna ulatust ja käepärast olevat korjajate arvu.

Varustage endid mälestusmärkidega !

On ilmnunud, et korjandus on hoopiski edukam, kui annetaja kohe korjajalt vastu saab ERF nägusad mälestusmärgid. Seepärast peab

iga aktsiooni staabis olema küllaldasel arvul käepärast mälestustähti. Nende juurdesaamiseks tuleb ainult pöörduda ERF büroo poole, ära märkides kelle nimele raamatud täpselt saata ja kes nende eest vastutab.

Kontakt ERF bürooga

ERF juhatus on Teile tänulik, kui teda pidevalt informeerite korjanduse käigust. Igasuguse nõuanded, esildised, uued ettepanekud, aga samuti asjalik kriitika ja vigadele ja puudustele tähelepanu juhtimine on teretulnud ja võetakse suure tänu ja vastu. Mis puutub korjanduse käigus laekuvaisse summadesse, siis tuleb aktsioonitoimkonda el selle järele valvata, et alausaldusmehed ja mälestustähtede müüjad ja levitajad laekunud summad edasi annaks kohe aktsiooni keskusesse või otse saadaks ERF büroole Stockholmis. Samuti paluge aktsioonikeskusi ja organisatsioone nende kätte laekuvad summad kohe sisse maksta ERF postigirole 25 52 52. Selline kord võimaldab aktsiooni käigu ja tulemuste pidevalt selgitamist ja ka teatavakstegemist üldsusele.

Jõulueelne periood on organisatsioonide ja keskuste hooaja ja tegevuse kõrgpunkt. Siduge kõikjal toimuvat viljakat aktiivsust ka ERF korjandusega, nii et see tõelikult täidaks temale oanud lootused.

- /// -

Selles järjekordses ringkirjas on ERF juhatus Teile avameelselt kirjeldanud oma kavasid, oma soove ja oma muresid. See kõik on usalduslik informatsioon, mida kasutage oma parima äranägemise järele. Tuleb aga hoiduda, et see materjal ei satuks võõraste, eriti aga mitte meie vaenla te kätte. Ka tulevikus kavatses ERF juhatus organisatsioone ja oma usaldusmehi ja toimkondi pidevalt informeerida ERF tööst ja tegevusest.

JÕUDU TÖÖLE !

ELSTI RAHVUSFONDI JUHATUS